

Muslimer och hedersmord – En innehållsanalys av muslimska hemsidors framställningar av hedersmord

Hanna Eriksson

C-uppsats 15 poäng

Religionsvetenskap Södertörns högskola

Höstterminen 2019

Handledare: Karen Swartz

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte och frågeställning	3
Disposition	4
Material och avgränsning	4
Fakta om hemsidorna	5
Islamguiden.com	5
Islam.se	5
Fråga Imamen.se	6
Hikma.se	7
Islamportalen.se	8
Sammanfattning av hemsidornas texter angående hedersmord	8
Islamguiden.com	8
Islam.se	9
Fråga Imamen.se	9
Hikma.se	10
Islamportalen.se	11
Metod	11
Kvalitativ innehållsanalys	11
Kodning	13
Teori	14
Tidigare forskning	14
Bakgrund	16
Begreppet ”heder”	17
Resultat och diskussion	18
Synen på vad islam är	19
Hedersmord finns inte inom islam	21
Utomstående ljuger om islam	22
Dualism mellan tiden före och efter islam	24
Islam är gott och västerlandet ont	26
Mannens roll i familjen	27
Sammanfattning och slutsatser	29
Referenser	31

Inledning

Hedersmord är ett ämne som det rått stora debatter och diskussioner kring i Sverige sedan morderna på Fadime Sahindal, Pela Atroshi och Sara Abed Ali som ägde rum år 1996, 1999 och 2002. Både media och böcker skriver om detta fenomen som tycks vara så ofattbart grymt. Från medias sida verkar det inte vara några tvivel om att muslimerna är överrepresenterade inom dessa hemska handlingar. Det finns en mängd olika teorier bland forskare om vad hedersmord beror på, men utav den litteratur jag läst har jag förstått att det finns två dominerande förståelsemodeller för fenomenet hedersmord. Ena sidan menar att hedersmord har med kultur att göra, till denna förståelsehorisont hör bland andra socialantropologen Unni Wikan. Den andra förståelsen är en feministisk förståelsemodell som innebär att hedersmord bara är en i mängden av det strukturella våldet som drabbar kvinnor i den patriarkala världen. Åsa Eldén som skrivit boken *Heder på liv och död*, är en av de forskare som förespråkar denna modell. Men vad säger muslimerna i Sverige själva om detta? Är det deras religion som är orsaken till hedersmorden eller har det med andra saker att göra? I de flesta studier kring medias rapportering om hedersmord i Sverige får man oftast höra icke-muslimers bild av det hela, därför vill jag i min uppsats ta reda på hur begreppet ”hedersmord” diskuteras på svenska muslimska hemsidor (Larsson, Englund 2004: 7–8) (Kamali 2004: 20-22) (Unni Wikan 2009: 40-43) (Eldén 2003: 55-59).

Syfte och frågeställning

Syftet med min uppsats är att undersöka hur ett antal muslimska hemsidor behandlar ämnet hedersmord. Frågan är intressant eftersom begreppet kommer utifrån, d.v.s. det är inget som muslimer själva har skapat för att beteckna någonting de själva gör. Det är akademiker, media, politiker, mm som har konstruerat och använder begreppet för att prata om något vissa muslimer gör. Till slut måste muslimer ge sig in i debatten.

Frågeställningen jag kommer att utgå ifrån är följande:

- Hur beskrivs hedersmord på de olika hemsidor som kommer att analyseras?

- Vad framför författarna av texterna för argument för att påvisa deras åsikter?

Vidare ska frågan om vilka skillnader eller likheter som finns mellan de olika hemsidorna och vad dessa kan bero på behandlas.

Disposition

I studiens första del har läsaren introducerats till uppsatsens ämne, samt studiens syfte och frågeställning. I nästa del tas material och avgränsning upp, där jag redogör för vilka hemsidor jag valt och varför. Därefter har jag presenterat de olika hemsidorna jag valt, och sedan följer en sammanfattning av varje text jag använt mig av. I delen efter detta presenterar jag metoden jag valt, alltså kvalitativ innehållsanalys, och hur jag har gått till väga med till exempel kodning av texten. Därefter presenteras teorin socialkonstruktivism som jag använt mig av i min studie. Delen som följer därefter är bakgrund, där jag bland annat redogör för innebörden av begreppet "heder". Vidare kommer huvuddelen, alltså resultat och diskussion. I denna del redovisar jag det resultat jag funnit och analyserar, samt diskuterar detta. Den sista delen är en sammanfattning med slutsatser.

Material och avgränsning

Hederskultur är ett väldigt omfattande tema. Att göra en heltäckande studie om detta fenomen skulle vara nästintill en omöjlighet. Jag har därför valt att gå in mer i djupet på just den hederskultur som betraktas som det som leder till mord. Jag har gjort ännu en avgränsning genom att fokusera på muslimers syn på hedersmord då det är just muslimer som är överrepresenterade i medier angående hedersrelaterade mord.

Det material jag har valt att använda mig av i min studie är hemsidor som drivs och är skrivna av muslimer. Jag har googlat på hedersmord + islam och valt de fem första hemsidorna jag hittade som bestod av texter angående hedersmord skrivna av muslimer. Därmed är mitt urval

en slumpmässig delmängd av alla hemsidor som berör temat. De hemsidor jag använt mig av är Islam.se, Islamguiden.com, Islamportalen.se, Hikma.se och Fragaimamen.se.

Fakta om hemsidorna

Nedan kommer jag att presentera de hemsidor jag valt att använda mig av till min studie. Jag kommer i den mån information finns tillgänglig att berätta om vad det är för sorts hemsida, vem som skapat/skriver på den och om det finns något annat speciellt som utmärker hemsidan som kan vara intressant att veta för att få en inblick i vad det är för hemsida.

Islamguiden.com

På islamguidens hemsida står det att hemsidan är en ideell och politiskt obunden förening som bildades år 1997. Målet med hemsidan sägs vara att förmedla en sanningsenlig bild av islam. Islam presenteras som en missförstådd religion på grund av terrorhandlingar som gjorts i islams namn, och på grund av medias missvisande bild av islam (Islamguiden u.å.).

Islamguiden menar att sidan är en mötesplats för både muslimer och icke-muslimer och har till syfte att förmedla ”oberoende” fakta om islam. Sidan vann Ibn Rushd hederspris år 2009 då konferensen hade temat ”islam och fred” (Islamguiden u.å.).

Texten om hedersmord på hemsidan är skriven av Abd al-Wáhid Yahya. Islamguiden ger tyvärr inga uppgifter om vem denna person är.¹

Islam.se

¹ Hemsidans författare har inget gemensamt med den religionshistoriskt välkända franska esoterikern René Guénon som använde samma namn efter att ha konverterat till islam (K. Neusser 2001).

Islam.se grundades av Bilal Borchali år 2003 i Lund. Enligt hemsidan är Islam.se en av Sveriges mest besökta hemsida att hämta information från om islam. Målet med hemsidan sägs vara att sprida en fri, oberoende och akademisk kunskap om islam till både skola, universitet och alla andra som vill veta mer och lära sig om islams lära. Sidan sägs inte vara knuten till någon organisation, politiskt parti, land eller ordern (Islam 2016). Trots detta finns det en artikel om Bilal Borchali, där det står att Bilal är en av Sveriges mest aktiva salafistiska föreläsare. I artikeln nämns en video som Bilal lagt ut där han föreläser om ”Kvinnans väg till paradiset”. Han betonar i denna video att kvinnan kommer till paradiset genom att ”lyda sin man”. Det finns även ett flertal andra artiklar som menar att Bilal är salafist (Sandelin 2019).

Islam.se refererar till Bilal Philips hemsida, bilalphilips.com. Enligt counterextremism.com är Philips en salafist som tror på en bokstavlig form av islam, och som anser att det västerländska står i stor konflikt med en islamisk civilisation. På grund av Philips extrema åsikter har han blivit förbjuden till att komma in i ett stort antal länder, då man är rädd att han ska uppmana och rekrytera människor till terroristverksamhet. USA:s myndigheter menar att Philips har haft del i bombningarna av World Trade Center år 1993, men han har aldrig blivit åtalad för detta (Islam 2016) (Counter Extremism Project u.å.)²

Islam.se refererar även till shejken Abd al-wahhab al-turayri i delen om våld på islam.se som skrivit svaret om hedersmord på Hikma.se, en av de hemsidor som presenteras nedan (Islam 2016).

Fråga Imamen.se

Fragaimamen.se grundades år 2012 med syftet att ge svar på frågor angående islam till muslimer i Sverige. Hemsidan har inte uppdaterats på flera år, och den sista frågan som publicerats på hemsidan är från år 2013. På Fråga Imamens hemsida står det att sidan är ”Sveriges ledande portal med frågor och svar om islam”. Enligt den information som finns på

² Counter Extremism Project är en ideell organisation som syftar till att bekämpa hotet från extremistiska ideologier. Organisationen leds av en grupp av tidigare världsledare och diplomater.

hemsidan är det studenter som kallas för ”tullab al-ilm” som driver hemsidan.³ Dessa studenter översätter artiklar och utlåtanden från sidor som bland andra spa.qibla.com, seekershub.org, darulifaa.com och zamzamacademy.com, de använder sig även av utlåtanden från fatawaverk som lärda inom islam skrivit (Fråga imamen 2017).

På hemsidans flik ”om fråga imamen” står det att svaren på alla frågor är utifrån ahl al-Sunnah wal-Djama’ahs metodik och dess tolkning av islam och dess lagar, vilket sägs vara den metodik som flest muslimer genom tiderna har utgått ifrån (Fråga imamen 2017). Den arabiska frasen betyder dock bara ”sunni-muslimerna”.

Hikma.se

Hikmainstitutet är en organisation som bildades år 2004 och är enligt deras hemsida en av dagens mest aktiva islamiska organisationer. Det finns på själva hemsidan ingen information om vem det är som driver hemsidan. Vissa av texterna sägs vara skrivna av schejker, men denna term innebär bara att någon med auktoritet skrivit dem utan att det förklaras vad som garanterar denna auktoritet. De flesta sidorna är dock enbart undertecknade med ”admin”. Om man googlar ”driver hemsidan hikma.se”, kommer en man som heter Salih Tufekcioglu upp i samband med en artikel från Expressen, där det står att han blivit utsatt för en ”hackerattack” (Hikmainstitutet 2015) (Drevfjäll 2015). Någon ytterligare information om honom verkar dock inte möjlig att få fram.

Institutet säger sig vara partipolitiskt fristående och arbetar mot islamofobin i Sverige genom opinionsbildning. De säger sig även vilja öka kunskapen om islam för troende muslimer. Det finns på deras hemsida 5 punkter som beskriver deras arbete:

- Publicering av informativa webbsidor
- Arrangemang av seminarier och föreläsningar runt om i landet
- Översättningar av artiklar och böcker
- Direktsända föreläsningar över internet i samarbete med Budskapet.tv
- Distanskurser via internet

³ Detta arabiska uttryck betyder ”kunskapens studenter” och det framgår inte om denna ganska generella term syftar till en specifik grupp.

Islamportalen.se

Det står på Islamportalens hemsida att sidan har gjorts för att presentera shia-islam. Detta gör sidan genom att sammanfatta grundläggande fakta om denna gren. Man nämner bland annat följande: Shia-islam är en riktning inom islam som utgör cirka 10 % av alla muslimer i världen, de flesta är sunni-muslimer. Det som främst skiljer shia från sunni är att de är av den uppfattningen att enbart Profeten Muhammeds kusin Ali och hans ättlingar är legitima efterträdare av Muhammed. Sunni-muslimerna menar istället att den person som är bäst lämpad och mest "lärd" bör efterträda Muhammed, alltså att den personen inte behöver vara släkt till profeten Muhammed (Islamportalen u.å.).

Begreppet "den väntades vänner" står på ett flertal ställen på hemsidan och är länkad till på många ställen. Det verkar som att det är "den väntades vänner" som driver sidan islamportalen.se. Enligt "den väntades vänners" hemsida så är de en ideell, självständig och icke-politisk grupp som grundades år 2005. Syftet med gruppen sägs vara att samla muslimer från olika bakgrunder och skapa dialoger om islam som en fredlig religion (Islamportalen u.å.), (Den väntades vänner u.å.).

Det finns väldigt få namn på hemsidan och det nämns inga namn på vem som skrivit på sidan eller vem som driver den. Inläggen som är publicerade på hemsidan är enbart adresserade ifrån "den väntades vänner" (Islamportalen u.å.).

Sammanfattning av hemsidornas texter angående hedersmord

Islamguiden.com

Texten "Hedersmord – en verklig del av islam"? är skriven av Abd al-wáhid Yahya. Yahya börjar med att kritisera debatten om hedersmord som ofta mynnar ut i en diskussion om islam.

Diskussionerna angående hedersmord i media är enligt Yahya ofta anti-islamisk och drivs av invandrare som säger sig komma från islamiska länder och därav tror sig veta om religionen, samtidigt som de hyser agg mot religionen. Yahya påstår att dessa invandrare som debatterar om hedersmord har läst Sverigedemokraternas partiprogram och därför ser sig själva som mer svenska och integrerade i samhället än de invandrare som är muslimer. Yahya har som argument att kvinnan fick bättre ställning i samhället efter islams tillkomst och att det enbart är en minoritet bland muslimer som tycker hedersmord är acceptabelt.

Yahya poängterar att hans text även riktar sig mot icke-muslimer som är intresserade, inte bara religiösa muslimer. Yahya menar att hedersmord är oacceptabelt enligt sharia-lagarna, och har många referat till koranen där han menar att detta bevisas (Yahya u.å.).

Islam.se

Texten om hedersmord som publicerats på islam.se är i princip samma text som publicerats på islamguiden.com av Abd Al-Wahid Yahya, men med en del ändringar.

Till att börja med har islam.se helt hoppat över den inledande delen där Yahya kritiserar medias debatt angående hedersmord. Islam.se har inte heller med delen om dispositionen, och inte heller den del som författaren döpt till ”disclaimer” där han berättar att texten är riktad till en icke-muslimsk publik. Det sista stycket med sammanfattning och slutsatser är också något som finns på islamguiden.com, men inte på Islam.se. Det som också är intressant är att texterna som är publicerade på Islam.se och islamguiden.com, skiljer sig i fråga om ett antal ”småord”. Andra ändringar som gjorts mellan de två texterna är att Islam.se inte har med delen ”må guds frid och välsignelser vara över honom”, som på islamguiden finns på ett flertal ställen i texten (Yahya 2016).

Fråga Imamen.se

På fråga Imamens hemsida har en okänd person frågat vad islam säger om hedersmord och om islam rättfärdigar hedersmord. Mawlana Faizal Riza har svarat på frågan med godkännande från Mufti Ebrahim, som driver askimam.org som ofta refereras till på fråga

imamens hemsida. Riza skriver att islam inte ger någon tillåtelse till att döda någon i familjen. Den islamiska domstolen kan verkställa de straff som fastställs av sharia, i ett land där islamiska lagar råder. Riza skriver att om någon i familjen begått en handling som strider mot islams läror är det ”hans” ansvar att rådge honom/henne för att bättra sig och inte bryta mot sharia. En person som anklagar någon för äktenskapsbrott utan att ha fyra vittnen som sett händelsen, blir skyldig till 80 piskrapp, också då via domstolen (Faizal Riza 2013).

Riza refererar till koranen 24:4, där det står om straffet för att felaktigt anklaga någon för äktenskapsbrott. Det refereras även till koranen 4:93 där det står om att helvetet är straffet för att ha dödat en troende. Riza refererar även till Encyclopedia Britannica och skriver att detta uppslagsverk korrekt utgått med att hedersmord är ett brott mot både civil- och islamisk rätt, men att förövarna ofta tar till religionen som en syndabock för deras brott (Faizal Riza 2013).

Hikma.se

På Hikma:s hemsida har en icke-muslim (baserat på citatet *”Är det vad er religion lär er?”*) skickat in en fråga där hen berättar att hen läst i tidningar om att en muslimsk man dödat sin sjuåriga dotter för att fadern misstänkt att flickan blivit våldtagen. Det stod i tidningen att fadern sagt ”motivet bakom dödandet var att försvara min heder, rykte och värdighet.” Hen som skickat in frågan undrar om detta är vad islam lär ut (Al-Turayrî 2013).

Sheikh `Abd al-Wahhâb al-Turayrî, f.d. professor vid al-Imâm University i Riyad i Saudiarabien, börjar svaret med att skriva att fadern gjort sig skyldig till mord. Shejken fortsätter med att skriva att den islamiska läran måste tas från de rätta källorna som är koranen och profetens sunnah. Han betonar att muslimernas mål är att arbeta mot dessa regionala vanor, och att målet är att muslimska samhällen ska gå efter den sanna läran av islam. Shejken skriver att det är mord, och vad enskilda individer gör bör inte gå ut över en hel religion (Al-Turayrî 2013).

Al-Turayrî betonar att historiskt sett har även kristna gjort hemska saker som till exempel massaker av de infödda amerikanerna, och slavhandeln av afrikaner. Men att trots detta är inte kristendomen anklagad som islam är i fallen med hedersmord. Shejken skriver att lagarna

inte rättfärdigar detta mord dels på grund av åldern och dels på grund av att hon blivit våldtagen och då är inte hon skyldig till brott. Shejken skriver även att det är mycket svårt att kunna anklaga någon för äktenskapsbrott och att om detta görs felaktigt så kommer denna person då istället få straff i form av piskrapp. Enligt shejken är det familjens ansvar att skydda flickan och se till att våldtäktsmannen får sitt straff (Al-Turayri 2013).

[Islamportalen.se](#)

Någon okänd person har skickat in en fråga där hen undrar vad islam har att säga om hedersmord och vad hedersmord är. Svaret på frågan är endast undertecknat av ”den väntades vänner”, så exakt vem som svarat vet man inte. Författaren av texten menar att hedersmord och det tankesätt som ligger bakom hedersmord, är fel. Han menar att det har sina rötter i gamla traditioner som härrör från ignorans och okunnighet, och är just precis det som islam kämpar för att råda bot på. Författaren skriver även att det inte ens finns något som heter hedersmord inom islam (Islamportalen u.å.).

Författaren förklarar att hedersmord är då man dödar en person som man anser har dragit skam över familjen. Författaren menar dock att dödsstraff är legitimt inom islam men att det är många steg att gå innan någon döms till döden och att det endast får ske i samband med rättegång och dom, och inte av enskilda människor (Islamportalen u.å.).

Metod

Kvalitativ innehållsanalys

Jag använder i min uppsats en textbaserad metod, kvalitativ innehållsanalys. Eftersom min studie bygger på att undersöka innehållet i textbaserade hemsidor är en kvalitativ innehållsanalys en lämplig metod, då den ger redskap till att systematiskt kategorisera och identifiera mönster bland de hemsidor jag kommer att använda mig av. Innehållsanalysen

kommer även att passa till att jämföra likheter och skillnader mellan de olika hemsidorna (Borreús 2018: 50–52).

Innehållsanalys är en metod som används för att tolka budskap, avsikter eller meningsstrukturer i språkliga eller textliga källor. Det finns två huvudtyper av innehållsanalys. Den ena är en kvantitativ innehållsanalys och den andra en kvalitativ innehållsanalys. Jag kommer att använda mig av en kvalitativ innehållsanalys då jag främst kommer att tolka innehållet i texterna. Den kvantitativa innehållsanalysen kan sammanfattas som en metod som har till syfte att kvantifiera (räkna), förekomst av enheter, teman och liknande i texter. Man kanske till exempel räknar hur ofta en lärare säger ord som, ”typ”, ”ungefär” eller ”ganska” i sina föreläsningar. När man använder den kvantitativa metoden antar man samtidigt att ”styrkan” i textens budskap har att göra med hur ofta något nämns (Borreús 2018: 50–55).

Den form av innehållsanalys jag kommer att använda mig av är som sagt den kvalitativa innehållsanalysen. I den kvalitativa innehållsanalysen så tolkar man innehållet i texterna. Detta kan göras genom att man systematiskt kategoriserar teman och mönster och sätter in meningar, eller delar av texten i dessa teman för att analysera dem. Denna metod innefattar inte bara det manifesta innehållet i texter utan tar också till beaktning det latenta innehållet som finns i texten (Borreús 2018: 53–55).

Den kvalitativa innehållsanalysen bygger på en tolkning som är subjektiv, alltså personligt färgad. Detta är även en av nackdelarna med metoden eftersom olika forskare kan få olika resultat beroende på deras egna erfarenheter. Det går dock att undvika detta till stor del, genom att ha med omfattande citat från originaltexten i sin analys för att ge läsarna en chans att själva ta ställning till vad de tycker låter rimligt, samt att man tillämpar vissa regler för kodningen av texten som gör det mer objektivt (Borreús 2018: 83).

Det finns fyra kriterier som bör tas i beaktning för att bedöma kvaliteten i en kvalitativ analys. Det första är hur trovärdiga resultaten är och hur bra de är på att beskriva textens budskap. Det andra handlar om transparens, hur genomskinliga och replikerbara resultaten har kommit till. Tredje kriteriet handlar om hur pålitliga resultaten är och om andra forskare skulle uppnå samma resultat. Det sista kriteriet är hur bra resultaten kan jämföras eller överföras till andra sammanhang eller grupper. Eftersom materialet är publicerat och offentliggjort redan innan

min studie har jag inte haft möjlighet att påverka materialet så i den delen har jag varit helt objektiv. Om jag istället skapade eget material genom till exempel intervjuer skulle jag på ett annat sätt kunna påverka mitt material. Eftersom jag inte heller har gallrat och sållat mina val av hemsidor, utan tagit de första jag funnit är valet av hemsidor även objektivt (Bryman, Bell 2013: 171–174).

Kodning

Jag utformade ett kodningsschema för att effektivisera tolkning och analys av texterna angående hedersmord på de valda hemsidorna. Enligt Hsiu-Fang Hsiehs och Sarah E Shannons artikel ”Three Approaches to Qualitative Content Analysis” från år 2005, finns det tre strategier för att göra en kvalitativ innehållsanalys. Det första är att man gör en konventionell ansats där texten styr vilka teman som kommer att skapas utifrån innehållet. Man kan även göra en styrd ansats där man gör en tolkning av texten utifrån ett kodningsschema som redan är förutbestämt. Det tredje är att göra en summerande ansats där forskaren kartlägger användningen av vissa ord för att få en överblick av texten (Hsieh, E, Shannon 2005).

Jag har valt att använda mig av en konventionell ansats och har låtit texten generera teman utifrån sitt innehåll, eftersom jag innan närläsning av texterna inte hade några självklara teman som jag visste skulle förekomma. Jag började med att leta efter teman i de olika texterna och skrev ner innehållsteman som jag tyckte svarade på mina forskningsfrågor. Jag letade noggrant efter olika tecken i texterna som svarade på frågor som ”varför” ”vem” och ”hur” angående hedersrelaterade mord (Hsieh, E, Shannon 2005).

Nästa steg i kodningen var att stapla upp alla teman jag funnit i texterna och samla ihop de olika temana till mer omfattande kategorier. Därefter kontrollerade jag vilka hemsidor som kan sättas in bakom varje tema och därmed finna likheter och skillnader i svaren angående hur hemsidorna har skrivit om hedersrelaterade mord. I resultatdelen tolkas och presenteras slutligen de kategorier jag skapat utifrån de teman jag funnit (Hsieh, E, Shannon 2005).

Teori

Jag kommer att använda en socialkonstruktivistisk teori i min uppsats, det vill säga att verkligheten i stor grad är en social konstruktion. Jag baserar min diskussion på Vivien Burr som är universitetslektor i psykologi vid University of Huddersfield och har skrivit böcker inom psykologiämnet, till exempel boken *Social constructionism*. Burr skriver att olika forskare har olika definitioner av socialkonstruktivism, och att det inte enbart finns en tolkning av teorin. Det som förenar den socialkonstruktivistiska forskningens olika grenar är att man utgår ifrån att all kunskap är baserad på tolkningar. Burr skriver i *Social constructionism* att alla individer skapar mening i sin vardag för både sig själv och sin omgivning (Burr 2015: 1–5).

Synen på omvärlden är alltid föränderlig och beror på historia och kultur. Till exempel kan ett ord betyda något för en grupp av människor, men samtidigt betyda något annat för en annan grupp av människor. Tolkningen kan även vara föränderlig över tid. I och med detta är språket viktigt eftersom det är genom språk, meningar och ord vi gör oss förstådda och även lär oss förstå olika ting, och därmed även skapa kunskap. Har man olika språk eller bakgrunder till tolkningar av ord kommer man kanske inte kunna förstå en annans grupps uppfattning av ett ord. Språk och tolkning kan skiljas mellan majoritetsbefolkning och minoritetsbefolkning och skapa konflikter på grund av miss i kommunikation. Tankar och språk är enligt Burr faktorer som hänger ihop och ger människor möjlighet att kategorisera erfarenheter i livet och på så sätt ge dem ett syfte (Burr 2015: 31–52). Ett begrepp som hedersmord får olika betydelser beroende på vem som använder det. Mitt syfte i uppsatsen är inte att diskutera vad hedersmord ”egentligen är” utan just att se på hur olika aktörer på deras hemsidor konstruerar berättelser omkring begreppet.

Tidigare forskning

När jag började läsa om tidigare forskning om ämnet hedersmord märkte jag snabbt att det verkade finns två huvudindelningar av förståelsemodeller kring detta fenomen som användes

flitigt. Det bör dock poängteras att det finns en mängd andra förklaringar på detta fenomen, men jag kommer att ta upp dessa två förklaringar då de var dominerande i de texter jag läst.

Den ena förklaringsmodellen bygger på att hedersmord är ett kulturellt styrt fenomen, och den andra som kallas den feministiska förklaringsmodellen menar att hedersmord, precis som allt annat våld mot kvinnor enbart är ett uttryck för patriarkatet. Simon Ekström skriver om dessa två ”läger” i boken *Hedersmord*, i sitt kapitel ”Vad mord vill säga”. Ekström menar att debatten om hedersmord snabbt går över till en debatt om hur samhället ska förstås, istället för att handla om det faktiska mordet. Ekström skriver att när debattörerna talar om dessa förklaringar gör de det genom deras egen förståelse av världen (Ekström 2005: 15–46).

Lena Grips tidskriftsartikel ”Mediernas syn på de andra” bygger på tidningsartiklar som publicerats två veckor efter mordet på Fadime Sahindal för att se hur de har bidragit till synen på ”vi och dom”. Grip kommer fram till att det finns variationer i hur olika tidningar har skrivit om mordet. Vissa har skrivit utifrån den feministiska förklaringsmodellen, men de flesta har skrivit på ett sätt som fick den invandrade mannen att ses som en kvinnoförtryckare och kvinnorna som invandrat som offren. Grip kontrasterar det sätt som media framställer Sverige som ett jämställt och modernt land med invandrarkulturens påstått förtryckande kultur (Grip 2002: 5–8, 46–47).

I *Debatten om hedersmord: feminism eller rasism* skriver sociologen Diana Mulinari att en identifiering av hedersmord bör göras men att själva begreppet blir en förenkling av alla specifika situationer. När de svenska medierna uppmärksammar hedersmord blir konsekvensen att man glorifierar, och ser Sverige som ett bättre och mer tolerant samhälle som ska hjälpa den hemska invandrarkulturen in på rätt spår, alltså det spår de anser att Sverige går på. Mulinari förespråkar den feministiska förklaringsmodellen och menar att hedersmord är att jämföra med all annan patriarkal maktutövning som alla kvinnor utsätts för, men att kultur, klass och tidpunkt är avgörande för vilket uttryck maktutövande får (Mulinari 2004: 79–90).

Journalisten Stig Larsson skrev även han utifrån den feministiska förklaringsmodellen i sitt bidrag till *Debatten om hedersmord: feminism eller rasism*. Larsson menar att det är fel att vissa kvinnomord får en kulturell förklaring medan andra inte får det. Han skriver även att argumentet om att hedersmorden har stöd i omgivningen inte är ett tillräckligt starkt argument

eftersom även svenska män som mördar kan ha stöd från omgivningen. Enligt Larsson är hedersmorden en del av de förtryck som finns överallt mot kvinnor när den manliga eliten känner sig hotad, detta har enligt honom inte med kultur att göra (Larsson 2004: 102–103, 108, 116–117).

Bakgrund

Det finns en mängd olika förklaringar på hur man ska definiera ”hedersmord” som begrepp. Emre Güngör och Nima Dervish beskriver i sin bok *Vad mord vill säga* att hedersmord är en handling som ska ge ett kollektiv tillbaka sin heder efter att en kvinna gjort något som de anser har dragit skam över familjen. Om man dödar kvinnan så får man enligt vissa tillbaka familjens heder. FN och Amnesty International har gått ut med information om att cirka 5 000 kvinnor blir mördade varje år till följd av att anses ha vanhedrat familjens heder. Det är främst i Nordafrika, Mellanöstern, Central- och Sydasien och Europa som hedersmord sker. Hedersmord sägs vara kopplat till traditioner och förekommer i flera olika religioner, även om i dagsläget islam har blivit överrepresenterat inom hedersrelaterade mord (Güngör, Dervish 2009: 27–28) (Johansson 2005: 11).

Fenomenet hedersmord har även förekommit i Sverige, dock var det inte på döttrar eller söner, utan främst på älskare och fruar. Under 1300-talet var det i Sverige accepterat enligt lag att mörda för att få tillbaka sin heder. Om en kvinna till exempel hade varit otrogen så var det helt lagligt för mannen att mörda både kvinnan och mannen hon varit med, för att ta tillbaka sin heder. Under 1500-talet var det även straffbart att bli gravid innan äktenskapet. Om ett barn föddes inom 9 månader från bröllopet så hade paret ”begått hor” och blev straffade för det, dock fick kvinnan det strängaste straffet. Det var även under denna tid och fram till urbaniseringen i slutet av 1800-talet ett jordbrukssamhälle, vilket innebar att man ägde och odlade sin egen mark och en kvinna fick enbart ta del av detta genom äktenskap som då var hela familjens angelägenhet. Att kvinnan var oskuld fram till äktenskapet var ett stort krav. Kvinnors främsta uppgift vid denna tid var att behaga mannen. Kvinnor skulle över

huvud taget inte ha några sexuella lustar eller behov, heller inte veta något om sex. Jamilla Hussein som är sociolog och kriminolog, skriver i sin bok ”Heder och hedersvåld: berättelser, fakta, fördomar” att detta påminner om dagens hederskultur i Mellanöstern och Nordafrika (Hussein 2017: 329–339) (Lindstedt, Cronberg 1997: 10, 106–107, 195).

De tre mest debatterade hedersmorden i Sverige är mordet på Fadime Sahindal, Pela Atroshi och Sara Abed Ali. I alla dessa tre fall var både gärningsmännen och offren muslimer. Detta gör att det har debatterats mycket om hedersmord i relation till islam, vilket gör det intressant att se vad muslimer säger själva om detta, då de till stor del har fått tagit skulden för hedersmorden i Sverige. Dessa fall kan även med stor sannolikhet ha påverkat materialet jag kommer att ta del av, och kanske skulle inte ens mitt material ha kommit till om dessa mord i Sverige inte skett.

Begreppet ”heder”

Eftersom studien syftar till att ta reda på hur muslimer skriver på sina hemsidor om hedersmord så är det viktigt att berätta om vad ordet innebär för att läsaren ska kunna få en bättre förståelse eftersom det finns olika typer av heder och även olika meningar om vad heder betyder. Att vara en hederlig människa kan till exempel innebära att man till exempel jobbar, betalar skatt, inte ljugar eller skadar andra människor, en uppfattning man finner både här i Sverige och i Mellanöstern. Detta kan kallas för heder i positiv bemärkelse, på turkiska och kurdiska kallas denna typ av heder för ”shirif”. Det är dock den andra typen av heder som jag kommer att behandla i min uppsats, ”namus”. Denna typ av heder är den som en kvinna kan förstöra för en hel släkt. Den feministiska författaren Fatima Mernissi menar att denna typ av heder ”sitter mellan kvinnornas ben”, om en kvinna gör något syndigt så drabbar detta inom hederskulturen hela släkten. Det är dock viktigt att poängtera att de flesta kvinnor inte blir mördade om de vanhedrat familjens heder. Andra lösningar brukar tillämpas, till exempel kanske man skickar iväg kvinnan från sin stad, eller om ingen utomstående vet om problemet kan det tystas ned. Det är i de allra grävsta fallen som mord har begåtts (Ekström 2005: 16–20) (Güngör, Dervish 2009: 14–24, 25–26).

FN:s beskrivning av hedersmord lyder:

- Mordet åsytftar att tvätta bort familjens skam
- Genom att offra en älskads blod tvättas skammen bort
- Personen som mördas är oftast en kvinna eller flicka
- Vanligen är det en manlig släkting som är mördaren - gärningsmannen betraktas som en hjälte (United Nations 2002).

Enligt sociologen och statsvetaren Rasool Awla har heder att göra med omgivningens syn på en person, som en yttre komponent. Hedern kan dock även handla om sin självkänsla och hur man själv ser på sitt värde och sin heder. Andra definitioner är till exempel sociologen Pierre Bourdieus, som använder förbjudet, heligt, aktning, prestige, ära och renommé som synonymer för heder. Enligt Awla är den bästa definitionen av heder den som antropologen Julian Pitt-Rivers skapade. Heder enligt Pitt-Rivers är ”en persons värde i egna men också i andras ögon; det är hans värdering av det egna värdet, hans krav på stolthet; men det är också samhällets erkännande av detta krav, dess accepterande av hans anseende, hans rätt till stolthet”. Jag kommer i min uppsats att använda mig av Awlas och Pitt-Rivers definition av heder och FN:s definition av hedersmord (Awla 2005: 127–128).

Resultat och diskussion

Vid en närläsning av de valda texterna till min analys utkristalliserades några teman som antingen var återkommande i flera av texterna, eller som verkade få ett stort fokus i en av texterna. Jag kommer nedan att redovisa varje tema för sig och tar upp hur de behandlas i de olika texterna, och hur jag tolkar dem. Jag har valt att använda mig av ett rikligt antal citat, då det gör att mina analyser blir mer genomskinliga och läsaren har möjlighet att själv bilda en uppfattning om innebörden av texterna.

Texten som är skriven av Abd Al-Wahid Yahya är publicerad på både islam.se och islamguiden.com, men med skillnader i detalj. Det som är intressant med denna text är att islam.se har valt att utesluta vissa delar som finns med på versionen som är publicerad på

islamguiden.com. Det som islam.se har uteslutit är dels inledningen på texten som handlar om textens upplägg och om att de som debatterar i media är påverkade av Sverigedemokraterna. Islam.se har också hoppat över avslutningen och många religiösa fraser, till exempel ”må Guds frid och välsignelser vara över honom”. Det förekommer även ändringar av ordval på ett flertal ställen i texten som inte har någon större betydelse för förståelsen av texten. Något intressant är att islam.se och islamguiden.com har använt sig av samma text angående hedersmord då islam.se har en salafistisk ledare, och islamguiden.com beskriver sig själv på sin hemsida som en ideell och politisk obunden förening.

Synen på vad islam är

Alla fem hemsidor som jag använt mig av har en speciell bild av vad islam är och beskriver detta i sina texter. Hikma, Fråga imamen och Islamportalen skriver mycket om att det är just lagarna och reglerna, alltså sharia-lagarna, som utgör islams kärna. Islam.se, Islamguiden och även Hikma skriver om att det är innehållet i koranen och profeten Muhammeds handlingar som snarare utgör islams kärna. Det alla texterna verkar ha gemensamt är att islam inte är muslimers faktiska handlingar. Enligt en socialkonstruktivistisk syn kan man se begreppet islam som något dessa författare konstruerar som en idealbild, det vill säga en tänkt religion som inte har mycket gemensamt med den islam man faktiskt hittar genom till exempel fältarbete bland verkliga muslimer.

Detta sätt att konstruera islam finner man även på Hikma.se där det står ” Enligt den islamiska lagen kan ingen bli straffad för äktenskapsbrott, man eller kvinna, tills det att det juridiskt och lagligt är bekräftat att han eller hon har gjort sig skyldig till detta”. Alltså menar författaren att man inte dödar någon som begått ett äktenskapsbrott innan det är rättsligt bevisat efter islamsk rätt att personen är skyldig. Därefter står det ”Enligt islam är det inte enkelt att anklaga någon för äktenskapsbrott och ännu svårare är det att straffa någon för det”. Det står ”enligt islam” och det är tydligt att författaren menar islams lagar, vilket alltså betyder att islam är lika med sharia-lagarna. På Hikmas hemsida står det även ”Den islamiska läran måste tas från dess rätta källor, Koranen och Profetens sunnah”. Därmed bör alltså hikmas uppfattning om islam vara att det är koranen, profetens sunnah, och lagar och regler som utgör islams kärna. Detta bekräftas av att det i denna text finns tecken på att författaren inte

anser att muslimers handlingar ingår i definitionen av vad islam är: ”Misstagen hos enskilda muslimska individer bör inte bli tillskrivna islam”.

Likaså framgår det på fråga imamens hemsida att islam är lika med lagarna. Det står på hemsidan att ingen enskild individ har rätt att döda en familjemedlem, “Endast den islamiska domstolen kan verkställa de straff (hudud) som fastställts av shari'an. [Fi: Dvs. i ett land där islamisk lagrätt råder över samhället.]”. Det står även ”Om någons familjemedlem begår en handling som strider mot islams läror är det då hans ansvar att på ett bra sätt stoppa personen från att bryta mot shari'ans regler och ge rådge honom/henne”. Islams läror är därmed sharians regler. Fråga imamen har även refererat till Encyclopedia Britannica där de skriver "Sådana "hedersmord" är i själva verket brott mot både civil- och islamisk rätt". Författaren hänvisar alltså till denna sekulära och utomstående källa för att legitimera sin egen ståndpunkt, möjligen därför att ett välkänt uppslagsverk har en stor retorisk pondus.

Även på Islamportalen konstrueras en bild av att islam är lagar och regler, då det står ”Dessa straff bygger på regler och lagar och är inget som var och en kan utföra efter eget omdöme eller åsikt utan ett eventuellt dödsdom fastställs av en rättsdomare baserad på fasta bevis i samband med en rättegång enligt ett givet rättssystem!”. Det är alltså enligt författaren ibland acceptabelt med dödsstraff, men det är inget som enskilda individer får ta i sina egna händer.

Enligt texten av Abd Al-Wahid Yahya som har lagts upp på både Islam.se och Islamguiden.com verkar koranen och profeten Muhammeds samlade uttalanden vara det som utgör tyngdpunkten i islam, som det presenteras i texten. ”Finns det hedersmord och hedersrelaterat våld i islam? Finns det stöd i Koranen och i profeten Muhammeds samlade uttalanden (ahadīth) för sådana avskyvärda övergrepp?” Något som även visar på att koranen enligt författaren är kärnan i islam är att texten innehåller en hel del citat från koranen, som ständigt används för att stödja argumentet att islam inte har någon skuld i hedersproblematiken. ”Så hur fel ute är inte de män som utan att låta Koranen och profettrationen (sunnah) reglera deras handlingar jagar efter kvinnorna i sin familj, hotar dem och slår dem för att få dem att lyda och skrämmer dem till respekt och rädsla.” Detta är ännu ett exempel på hur de menar att koranen och profetens handlingar utgör islams kärna. Texten av Abd Al-Wahid Yahya nämner dock också lagar och regler, vilket man kan se i detta citat som handlar om att lyda släkt som uppmanar till hedersmord ”Detta är en svår

synd om man lyder dem som driver en bort från islam eller som får en att bryta mot islams regler”.

Hedersmord finns inte inom islam

Fyra av de fem hemsidor jag har undersökt hävdar att hedersmord är något som inte har utrymme inom islam trots att muslimer är överrepresenterade inom mord med heder som motiv. Det verkar vara viktigt för författarna av texterna att argumentera för islams oskuld i dessa frågor och att komma med exempel som kan styrka tesen att islam inte har med detta fenomen att göra.

Författaren av texten på islamportalen är mycket tydlig med att försöka förmedla att islam inte har någonting med hedersmord att göra, det står till exempel på hemsidan: ”... hedersmord [har] ingen som helst plats i religionen! Det finns helt enkelt inget som går under namnet ”hedersmord” inom religionen eller ens har den funktionen inom Islam”. Hen menar även att det bara ”råkar” vara så att de människor som begår och blir drabbade av hedersmord är muslimer, ”[hedersmord] förknippas tyvärr med Islam bara för att de flesta människor som tillhör dessa kulturer råkar även ha Islam som tro”.

Något som är intressant är att dessa sidor som menar att hedersmord inte finns inom islam, är att de dessutom menar att islam är helt tvärtemot det som är hedersmord. I texten på islamportalen kan man till exempel läsa att: ”Detta tänk är givitvis fel och fördöm och har sina rötter i gamla traditioner som härrör från ignorans och okunnighet och är just precis det som Islam kämpar för att råda bot på.” På hikmas hemsida står det att den som begår brott som hedersmord är en falsk muslim, ”Det finns falska bruk inom vissa muslimska samhällen”, alltså finns det ingen ”riktig” muslim som begår dessa brott. De som begår dessa brott är enligt hikmas text påverkade av regionala sedvanor, inte islam: ”Du ska veta att de muslimska lärdes mål är att arbeta mot dessa obehagliga regionala vanor och styra muslimska samhällen mot den sanna läran av islam.” Även de olika versionerna av Abd Al-Wahid Yahyas text på Islam.se och Islamguiden menar att hedersmord är motsatsen till islam, ”Islam tar avstånd från detta grymma förfarande med flickebarn”. Ett retoriskt grepp som Yahya använder sig av i sin tes om att islam inte har med hedersmord att göra är uttalanden

från hedersmördare: ”Faktum är att vissa av dessa hedersmördare öppet erkänner att vad de gjort går emot islam”. Ännu ett citat från texten som pekar på islams oskyldighet angående hedersmord är: ”Mord är något så oerhört stort och avskyvärt i islam att dödandet av en enda människa är en lika stor handling som att döda hela mänskligheten.” Detta är dock motsägelsefullt kan det tyckas, då det några rader ner står att dödsstraff finns inom islam: ”Inom den islamiska rättskipningen finns dödstraff”.

Att betona straffen för de människor som falskt anklagar någon för äktenskapsbrott eller ”otukt”, är ett tema som många av texterna tar upp. Detta görs sannolikt därför att just otukt och falskt vittnesbörd är handlingar som enligt koranen kränker gud själv och därför tillhör en särskild kategori brott. I texten på Islam.se och Islamguiden står det angående detta: ”Kan man inte styrka sina anklagelser eller kommer med falska sådana är straffet mycket allvarligt: åttio piskrapp och att för alltid anses som icke trovärdig. Men det är inte slut där, även på det metafysiska planet finns ett straff: fördömelse i denna och den kommande världen.” Straffet för dessa anklagelser är alltså så stort att man dessutom utöver straff i denna värld kommer att få sona för sina synder i livet efter detta. På hemsidan hikma.se står det angående detta: ”Den som på falska grunder anklagar någon för äktenskapsbrott kommer att få en hård och laglig bestraffning av spö med en piska eftersom han har gjort sig skyldig till att baktalade en annan person och skadat den anklagades rykte” och ”Om detta är bestraffningen för att anklaga någon annan för äktenskapsbrott, hur kan det då vara islamiskt att en person kan, inte bara anklaga någon utan även döda den personen han anklagar?”. Det är i detta fall tydligt att detta argument tas upp för att påvisa oskulden i frågan angående hedersmord. Även Fråga Imamens text tar upp straffet för att falskt anklaga någon för äktenskapsbrott: ”En person som anklagar en annan person för att ha begått äktenskapsbrott och inte kan frambringa fyra vittnen som tydligt såg handlingen äga rum, är skyldigt till att ha falskt anklagat någon för äktenskapsbrott, och straffet för detta är 80 piskrapp”.

Utomstående ljuger om islam

Ett tema som utkristalliserades när jag läste texten skriven av Abd Al-Wahid Yahya, som är publicerad på islam.se och islamguiden.com, är att det finns inslag som tyder på att

författaren anser att utomstående ljuger om islam och att det är därför islam är överrepresenterat i medias framställning av hedersproblematik och hedersmord.

Texten som är publicerad på Islamguiden.com har ett stycke som är döpt till ”förord” som inte är publicerat på islam.se. I detta stycke står det att de som debatterar i media är påverkade av Sverigedemokraterna. ”Dessa oftast anti-islamiska diskussioner förs vanligtvis av olika invandrardebattörer av den typ som anser att man är mer svensk och mer integrerad om man läser innantill ur sverigedemokraternas partiprogram i tid och otid, eller som av personliga skäl hyser agg mot islam och ser hetsen mot islam och muslimer som ett självförverkligande”. Författaren menar alltså att de som debatterar i media förvränger sanningen för att de är emot islam och att det då skulle gynna dem själva att få islam att bli syndabocken för hedersmord.

”Den unga kvinnan – som det så gott som alltid handlar om – systemen eller dottern eller liknande och ibland även någons hustru har brutit sig ur familjens (eller kulturens eller religionens) mönster som det brukar heta i media.” Dessa citat som finns i texterna som är publicerade på både islam.se och islamguiden.com är tydliga exempel på att författaren anser att dessa ”icke-muslimer” ljuger. ”Som det brukar heta i media” är ett tydligt tecken på att detta enligt författaren inte är sanningen, utan att medias bild är felaktig. Ett annat stycke där författaren skriver om att media framställer det som att muslimer inte vill umgås med svenskar står det följande: ”det vill säga de invandrare som figurerar i medias skrivelser om ämnet ”hedersmord”. Detta är ännu en gång en tydlig markör av att det är vissa ”invandrare” och alltså inte muslimer som har detta synsätt. Ordet ”skrivelser” har en negativ klang och används för att visa att det är media som har förvrängt sanningen. Författaren tar upp ännu ett exempel på hur hen anser att media förvränger sanningen och har illvilja mot religionen och därför får islam att se dåligt ut. Detta exempel är ifrån Disneys film om Aladdin, vilket är intressant då författaren valt att använda sig av populärkultur som källa och referens till att islam porträtteras som en ”dålig” religion. I filmen snattar en flicka ett äpple från en bazar och då säger stadsvakten ”du vet väl vad straffet för stöld är?” Om detta skriver författaren: ”[filmsekvensen] är inte baserad på islamisk lag utan snarare på en illvilja mot religionen i sig och ett ganska obehagligt sätt att indoktrinera”.

Dualism mellan tiden före och efter islam

Ett tema som identifierades under en närläsning av texten som Abd Al-Wahid Yahya skrivit och som är publicerad på islam.se och islamguiden.com, är att han gör en märkbar skillnad mellan tiden före och efter islam. Ett socialkonstruktivistiskt perspektiv på en sådan åtskillnad är att författaren följer den klassiska islamiska historieskrivningen som delar upp tiden i "jähiliyya" som var den "sämre" tiden innan Muhammeds uppenbarelse och islams intåg i världen, och tiden efter detta då islam fick mer inflytande över samhället. Ett historiskt perspektiv som anläggs av forskare är snarare att islam gradvis växte fram efterhand som man anammade en särskild praxis för levnadsregler och lagstiftning. Jag kunde även hitta tecken på samma skarpa uppdelning av tiden före och efter islam i texten som publicerats på islamportalen.se, vilket jag kommer att presentera längre ned.

Redan i första stycket av Abd Al-Wahid Yahyas text, konstruerar författaren en klar uppdelning av tiden innan och efter islam: "Eller är det tvärtom så att hedersmord och det som de innehåller av negativ kvinnoyn, övergrepp och förakt för människoliv och kvinnoliv i synnerhet hör till den tid som i islam kallas för jähiliyya, dvs. okunskapens tid som rådde innan islam uppenbarades för profeten Muhammed". Yahya beskriver att tiden innan islam är då "okunskapens tid rådde" och att hedersmord, negativ kvinnoyn, övergrepp och förakt för människoliv och kvinnoliv har med tiden innan islam att göra. Yahya ser islam som en "räddare" från denna misär.

Texten av Abd Al-Wahid Yahya har till och med en hel egen del av texten som heter "kvinnans situation före islam", där han redogör för hur hemskt kvinnorna hade det innan islam kom till. Han beskriver att kvinnor till exempel kunde gå i arv till sönerna efter faderns död och att man bytte kvinnor mellan familjer som handelsvaror. Yahya beskriver också att det begicks "halála", där skilsmässor togs ut av enbart män i syfte till att kvinnan skulle behöva ha samlag med någon annan för att sedan bli tillbakatagen av mannen igen. Yahya skriver även att det på denna tid innan islam, var en vanära att få en dotter och att det på den tiden inte var ovanligt att man dödade nyfödda flickebarn. Yahya beskriver även att de som inte blev muslimer i Mecka var barbariska hedningar: "Ett slående exempel för de hedningar i Mecka som fortfarande höll fast vid sina barbariska seder."

Yahya tar dock även upp det faktum att muslimer också syndade på samma sätt som de ”hedningar” som inte blev muslimer. ”Och trots att det senare förekom även vid vissa muslimska furstars hov, är detta inte tillåtet i islam.” Det är dock tydligt i Yahyas text att de som faktiskt var emot dessa synder som tillhör tiden innan islam, var muslimer eller kom att bli muslimer. ”En av motståndarna till detta var Zaid Ibn Amr ibn Nufayl, kusin till Umar Ibn al-Khattab som senare skulle bli islams kalif efter Muhammeds död. En annan av dessa var Sa’sa’ah Ibn Nādjiyah at-Tamīmī som vann ryktbarhet då han räddade flickor från att begravas levande i ökensanden utanför Mecka. Han lär ha räddat ett trettio-tal flickor från detta öde genom att betala lösen till deras föräldrar. Sa’sa’ah antog också Islam då profeten Muhammed trädde fram”. Här skapar Yahya en retorisk länk mellan att vara en rättfärdig och etiskt tänkande person och en livsbana som innebär att man konvertera till islam eller blir en högt uppsatt person i det tidiga islamiska samhället. Motsatsen till dessa är de barbariska hedningar som ville begrava sina flickebarn levande ute i öknen. Om en muslim gör fel som i exemplet med de muslimska furstarnas hov, så är detta alltså inte på grund av islam utan tvärtom, så är det en konsekvens av ett sätt att tänka som har sitt ursprung i den tid då islam inte fanns till.

Yahya skriver att under den tid som ”avgudadyrkan” förekom i Arabien var det medhjälpare bland djävularna som påverkade människorna till att begrava sina egna barn. ”as-Suddi sade att det var djävularna som beordrade dem att att öda sina döttrar så att de drevs mot sin egen undergång”. Han skriver dessutom ”Dessa handlingar, som driver förövaren mot sin undergång förstods också av de tidiga muslimerna som något som bara kunde inspirerats av djävulen, något som inte hörde till islam utan till den förislamiska perioden”. Här är ett exempel på att Yahya skapar en stark åtskillnad mellan tiden före och efter islam genom att hävda att det bruk man följde under tiden före inspirerats av Satan.

Texten som är publicerad på islamportalen.se verkar också ha en del tecken på att man har en dualism mellan tiden före islam och tiden efter islam. I texten står det angående tanken om att familjens heder sitter i enskilda personers ansvar och att om denna person skadat familjens heder så är den enda lösningen på detta mord. Kommande citat har använts innan, men i ett annat sammanhang: ”detta tänk är givitvis fel och fördöm och har sina rötter i gamla traditioner som härrör från ignorans och okunnighet och är just precis det som Islam kämpar för att råda bot på.” Detta kan tolkas som den tiden innan islam kom till, när han skriver ”gamla traditioner som härrör från ignorans och okunnighet”. Författaren anser uppenbart inte

i vart fall att hedersmord har någon grund i islam, eftersom han skriver att detta är vad islam kämpar för att gå emot.

Islam är gott och västerlandet ont

Ett av de teman jag fann i texten som är publicerad på islam.se och islamguiden.com, skriven av Abd Al-Wahid Yahya, är att det förekommer en värdering av gott och ont i islam och det västerländska. Det finns i Yahyas text, delar som tyder på att han anser att islam är det goda och att det västerländska är det onda som muslimer bör hålla avstånd till. Under avsnittet då jag presenterade hemsidorna jag använt mig av har jag berättat om grundaren till islam.se, Bilal Borchali. Borchali har en salafistisk syn på islam, vilket betyder att han anser att islam bör gå tillbaka till religionen så som den lärdes och uppfattades av de tre första generationerna efter profeten Mohammeds död. Att den hemsida som han grundat står för en syn som menar att det västerländska är mindre bra än islam kan kopplas till denna salafistiska syn. Man kan se det som att det västerländska symboliserar allt det negativa som mer och mer påverkar islam, och salafistens mål är att gå bort från det västerländska och gå tillbaka till den tid då islams storhetstid varade.

”Hon vill kanske leva på ett annat sätt som sina arbetskamrater eller klasskamrater som lever på ett ”svenskt” sätt” Eftersom detta är skrivet i samband med hedersmord och att mannen har kontroll över att kvinnan inte missköter sig så kan man anta att det ”svenska” som Yahya talar om är att begå till exempel äktenskapsbrott, eller andra ”synder” som muslimska kvinnor inte bör begå. Författaren berättar inte varför det svenska skulle vara mindre moraliskt än det islamiska eller vad svenska kvinnor gör. Man kan anta att Yahya vänder sig till en läsekrets som delar hans värderingar och inte behöver en sådan närmare förklaring.

Yahya skriver även att icke-muslimer är materialister och att de därav inte har en ”bra” kvalitet på livet då han skriver: ”medan de flesta människorna strävar efter materiell vinning... strävar de [troende] efter ett andligt förverkligande och en högre kvalitet på det mänskliga livet”. Sammanhanget till detta citat har med familjelivet att göra, och att islam enligt Yahya betyder att familjen har en ”atmosfär av kärlek, gudshängivenhet och anständighet där familjen kan uppfostras till att tjäna Gud, den allsmäktige”. Liksom i citaten

i förra stycket förklarar Yahya inte vilken materiell vinning han syftar på. Återigen förutsätts läsaren dela författarens världsbild och värderingar.

När Yahya skriver om hur mannen bör utbilda och stötta sin familj inom islam skriver han: ”Detta ansvar är än viktigare att leva upp till i ett icke-muslimskt samhälle där frestelser och påverkan från andra tankesätt och värdesystem än det islamiska dominerar.” I denna mening är det tydligt att Yahya anser att det västerländska är det onda som inte får ”smutsa” ner det goda islam. Av samma skäl som redovisats i de två tidigare styckena redovisar Yahya inte vad det för tankesätt och värderingar som det icke-muslimska samhället har som är så frestande för muslimer. Yahya verkar mena att mannen bör vara extra aktsam och ha extra bra koll på sina döttrar när de till exempel flyttat till eller växer upp i Sverige. Det finns en övergripande känsla av att Yahya anser att det ”svenska” är syndigt och att detta är något en muslim bör hålla sig så långt bort som möjligt ifrån.

Yahya skriver att media ljuger när det sägs att muslimer inte vill ha med svenskar att göra men skriver samtidigt några rader längre ner: ”Det finns många koranverser som talar om bevarandet av tron genom att hålla sig till muslimerna som är ens sanna och fasta vänner.” Detta kan verka motsägelsefullt, då han ena stunden debatterar för att medias bild av situationen inte stämmer och i nästa stund refererar han till koranverser som tyder på dess motsats. Enligt en salafistisk uppfattning är att icke-muslimer och muslimer bör segregeras, och att icke-muslimsk kultur bör tas avstånd från. Det motsägelsefulla kan ha sin orsak i att författaren försöker hitta argument för sin helt övergripande uppfattning att västerlandet är förfallet. När medierna ska utpekas som förfallna fungerar en åsikt som argument, och när moraluppfattningen i det västerländska samhället beskrivs som problemet fungerar precis motsatt åsikt som argument.

Mannens roll i familjen

Gemensamt för de hemsidor jag läst som skriver om islams syn på hedersmord verkar vara att mannen inte har rätt till att döda flickor och kvinnor i släkten som inte betar sig ”hederligt”. Men vad anser de att mannen har för roll när det gäller kvinnorna i familjen och deras heder?

I Abd Al-Wahid Yahyas text på islam.se och islamguiden.com så skriver han angående hur man bör uppfostra muslimska kvinnor: ”En god behandling av flickor innebär att ge dem en islamisk uppfostran, att lära dem sanningen och att sträva efter att hålla dem rena (kyska) och hålla dem borta från vad Gud förbjudit”. Det är alltså mannens ansvar att hålla koll på kvinnans sexualitet och att hon inte begår någon ”synd”, det vill säga att vara med någon man utanför äktenskapet. Om kvinnan skulle ha sexuellt umgänge med en man utanför äktenskapet kan man med tanke på citatet anta att kvinnan inte längre är ”ren”, alltså är hon då enligt författaren ”smutsig”. Man kan då undra ifall detta innebär att hon har förstört familjens heder, eftersom det är mannens roll att hålla kvinnan borta från dessa synder. Yahya menar alltså att hederskultur inte har med islam att göra, men han skriver inte vad detta fenomen som han beskrivit ovan handlar om. Yahya skriver även: ”Familjen är en välsignad enhet där familjefadern har det yttersta ansvaret för att utbilda sin familj, hjälpa sin familj och stötta den i varje situation som uppstår”. Yahya är alltså av den åsikten att mannen bär det största ansvaret för att hålla koll på kvinnorna i familjen.

Det bör dock poängteras att Yahya skriver att detta övervakande inte får gå till hur som helst utan att det bör skötas ”korrekt” genom ”uppmaningar till godhet”: ”Då det kommer till att övervaka familjens olika göromål och omständigheter är detta något man måste göra på ett korrekt sätt”. Vidare skriver han ”Detta är inte tillfälle att visa styrka och auktoritet, utan att nå ut och påbjuda det rätta och förbjuda det onda och påminna om Gud”.

På hikma.se skriver Sheikh `Abd al-Wahhâb al-Turayrî, angående fallet där en pappa dödade sin sjuåriga dotter som blivit våldtagen: ”Faktum är att det är en islamisk rättighet dottern har över hennes familj att skydda henne, försvara henne, och driva rättvisan å hennes vägnar”. Enligt denna text är det alltså familjens ansvar att ta hand om den utsatta kvinnan, inte att straffa henne för något någon annan utsatt henne för.

På fråga imamens hemsida skriver Ml. Faizal Riza angående mannens ansvar i familjen: ”Om någons familjemedlem begår en handling som strider mot islams läror är det då hans ansvar att på ett bra sätt stoppa personen från att bryta mot shari'ans regler och ge rådge honom/henne”, detta citat har använts innan i min text men i ett annat sammanhang. I denna text är det också tydligt att det är mannen i familjens ansvar att hålla kvinnorna i familjen ”kyska”. Författaren skriver ”han”, men skriver inte vem han menar, så man kan därav anta att det likväl kan vara en fader, broder eller kanske till och med en farbror som bör

tillrättavisa kvinnor i familjen som ”syndat”. Man kan notera att författaren liksom Yahya poängterar att den manliga kontrollen över familjen ska ske ”på ett bra sätt”. Det förutsätts att familjens heder är viktig att övervaka, men metoderna för att göra detta ska enligt författaren hålla sig inom vissa gränser som här inte beskrivs närmare.

Sammanfattning och slutsatser

Förevarande studies syfte var att undersöka hur de utvalda muslimska hemsidorna beskrev hedersmord, samt undersöka hur de argumenterar för de åsikter de vill förmedla med deras texter, vilket jag funnit svar på. Det finns många likheter mellan sidornas sätt att beskriva hedersmord, men också en del olikheter.

Jag har noterat att den sidan jag har fått ut minst information ifrån är islamportalen.se. En tänkbar anledning till detta kan vara att texten som var publicerad på deras hemsida angående hedersmord var en av de kortaste texterna och det fanns minst information på denna sida. De sidorna jag fått ut mest information ifrån är islam.se och islamguiden.com. En given anledning till detta är att texterna som publicerats på dessa sidor är överlägsna i både längd, information och argument som var givande för min studie.

I denna uppsats så har jag utgått ifrån den socialkonstruktivistiska teorin för att analysera resultatet jag funnit. Utifrån denna teori kan man se begreppet ”hedersmord” som ett socialt konstruerat begrepp som har olika betydelser för olika människor beroende på olika faktorer. De fem texterna från de utvalda hemsidorna hade alla liknande syn på vad hedersmord är. Detta kan från den socialkonstruktivistiska teorin ses som en konsekvens av att samtliga författare av hemsidorna har en muslimsk bakgrund och därav har liknande förutsättningar för att se på begreppet, i och med att all kunskap är kulturellt konstruerat och baserad på tolkningar.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att gemensamt för alla fyra hemsidors texter är att det som framgår tydligt är att hedersmord hävdas vara i direkt motstrid mot islam. Synen på vad islam ”är” var gemensamt för hikma.se, fragaimamen.se och islamportalen.se som alla tre argumenterar för att det är sharia-lagarna som utgör islams kärna. Islam.se, islamguiden.com

och även här hikma.se argumenterar för att innehållet i koranen samt profeten Muhammeds handlingar är vad som definierar islam. Ingen av författarna av texterna verkar anse att det är muslimers handlingar som är själva kärnan i islam. Alla hemsidorna förutom fragaimamen.se har ett gemensamt argument som har till syfte att visa islams oskuld i hedersfrågan, nämligen att "hedersmord" inte finns inom islam, och därför kan det inte ha med islam att göra. Abd Al-Wahid Yahya, som författat texterna som är publicerade på islam.se och islamguiden.com hävdar att de utomstående som påstår att islam har med hedersmord att göra ljuger om detta. Denna författare konstruerar även en dualism mellan tiden före islam och tiden efter islam, och placerar skulden för hedersmord i den tiden av okunskap som rådde före islam. Samtidigt visar även Yahya tydliga tecknen på att han är av åsikten att islam är gott och det västerländska är ont. I de texterna som är publicerade på islam.se, islamguiden.com och fragaimamen.se står det om att männens roll i familjen är att "hålla koll på" kvinnorna i familjens kyskhet och att de har det största ansvaret. På hikma.se fokuserar författaren mer på dotterns rättigheter gentemot familjen i dessa situationer. Dessa författare konstruerar en bild av den ideella islamiska familjen som en gemenskap där familjens heder behöver skyddas men där detta görs på "rätt sätt".

De slutsatser jag kan dra angående de utvalda muslimska hemsidornas sätt att beskriva hedersmord på är följande.

- Samtliga texter hävdar att islam inte accepterar hedersmord.
- Samtliga hemsidor förutom fragaimamen.se skriver att hedersmord som begrepp inte finns inom islam.
- Cirka hälften av texterna menar att islam har med sharia-lagar att göra, och andra hälften att det handlar om koranen och Muhammeds handlingar. Alla texter har det gemensamt att de konstruerar en idealbild av islam som inte har något att göra med faktiska muslimers praxis.
- Samtliga texter konstruerar sin argumentation via skarpt uppdragna dualismer. Texterna på islam.se, islamguiden.com och islamportalen poängterar framför allt dualismen mellan tiden innan islam och tiden efter islam. Islam.se och islamguiden.com konstruerar dessutom en kraftig uppdelning mellan islam som gott och det västerländska som ont. Det kommer till exempel till uttryck i påståendet att icke-muslim ljuger om islam.

- Samtliga texter förutom den som publicerats på islamportalen.se konstruerar en bild av familjen som en gemenskap vars heder ska skyddas av mannen som därmed har ett särskilt ansvar i familjen.

Referenser

- Abd Al-Wahhâb al-Turayrî. 2013. *Hedersmord*. Hikma.
<https://www.hikma.se/fatwa/hedersmord/> (Hämtad 2019-12-18).
- Abd Al-Wahid Yahya. (u.å.). *Hedersmord – en verklig del av islam?* Islamguiden.
<https://www.islamguiden.com/hedersmord.shtml> (Hämtad 2019-12-18).
- Abd Al-Wahid Yahya. 2016. *Hedersmord*. Islam.
<https://islam.se/kvinnosyn/hedersmord> (Hämtad 2019-12-18).
- Awla, Rasool. 2005. Hedersmord och islam. I Kenneth Johanssons (red.).
Hedersmord, tusen år av hederskulturer. Lund: Historiska media, 125–171.
- Bilal Philips. (u.å.). Counter Extremism Project.
<https://www.counterextremism.com/extremists/bilal-philips> (Hämtad 2019-12-18).
- Boréus, Kohl. 2018. Innehållsanalys. I Boréus, Kristina, Bergström, Göran (red.).
Textens mening och makt, metodbok i samhällsvetenskaplig text -och diskursanalys.
Lund: Studentlitteratur.
- Drevfjäll, Ludvig. 2015. *Hackerattack – mot islamiska hemsidor*. Expressen.
<https://www.expressen.se/nyheter/hackerattack--mot-islamiska-hemsidor/> (Hämtad 2019-12-18).
- Ekström, Simon (2005) "Vad mord vill säga" i Kenneth Johanssons (red.)
Hedersmord. Lund: Historiska Media, s.

- Eldén, Åsa (2003). *Heder på liv och död. Våldsamma berättelser om rykten, oskuld och heder*. Uppsala: Uppsala Universitet
- Grip, Lena (2002). *Mediernas syn på De Andra. En medieanalytisk studie i samband med mordet på Fadime*. Karlstad: Karlstads Universitet
- Gungör, Emre, Dervish, Nima. 2009. *Varför mördar man sin dotter?* Stockholm: Norstedts.
- Hsieh, Hsiu-Fang, Shannon, Sarah E. 2005. *Three Approaches to Qualitative Content Analysis*.

https://www.researchgate.net/publication/7561647_Three_Approaches_to_Qualitative_Content_Analysis (Hämtad 2019-12-19).

- Hussein, Jamila (2017). *Heder och hedersvåld: berättelser, fakta, fördomar*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.
- Johansson, Kenneth. 2005. Texter och teman. I Kenneth Johanssons (red.). *Hedersmord, tusen år av hederskulturer*. Lund: Historiska media, 11–15
- Kamali, Masoud. (2004) “Media, experter och rasismen”. I Englund, C. & Larsson, S. (red.), *Debatten om hedersmord. Feminism eller rasism*, Stockholm: Svartvitts förlag.
- K. Neusser, Omar. 2001. *Shaykh Abd Al Wahid Yahya René Guénon – introduction and texts*. Living Islam. <https://www.livingislam.org/trg.html> (Hämtad 2019-12-18).
- Larsson, Stieg, Englund, Cecilia (red.). (2004) *Debatten om hedersmord. Feminism eller rasism*. Stockholm: Svartvitts förlag
- Lindstedt Cronberg, Marie. (1997). *Synd och skam: ogifta mödrar på svensk landsbygd 1680–1880*. Cronberg Publishers, Lund.
<http://portal.research.lu.se/ws/files/5413720/3437023.pdf>. (2017-12- 01) (Hämtad 2019-12-19).

- Mawlana, Faizal Riza. 2013. *Vad säger islam om hedersmord?* Fråga imamen. <https://fragaimamen.se/vad-sager-islam-om-hedersmord/> (Hämtad 2019-12-18).
- Sandelin, Magnus. 2019. *Predikanten som uppmanar kvinnor till lydnad*. Doku. <https://doku.nu/2019/01/24/predikanten-som-uppmanar-kvinnor-till-lydnad/> (Hämtad 2019-12-18).
- United Nations, Economic and Social Council, Commission of Human Rights (2002). *The integration of the human rights of women and gender perspective*”, paragraph 26.
- *Vad har islam att säga om hedersmord?* (u.å.). Islamportalen. <http://islamportalen.se/2015/06/07/vad-har-islam-att-saga-om-hedersmord/> (Hämtad 2019-12-18).
- Wikan, Unni (2009) *Om heder*. Riga: Daidalos